

Mart Smeets

De tour van '80

De legendarische
'Nederlandse' Ronde
in verhalen en feiten

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

Inhoud

Joop	7
Waarom	32
Het voorjaar van 1980	36
Frankfurt, proloog	54
Frankfurt-Wiesbaden (A) en Wiesbaden-Frankfurt (B)	64
Frankfurt-Metz	78
Metz-Luik	84
Francorchamps, tijdrif	94
Luik-Lille	103
Lille-Compiègne	118
Compiègne-Bauvais (A) en Bauvais-Rouen (B)	128
Flers-Saint-Malo	140
Saint-Malo-Nantes	149
Rochefort-sur-Mer-Bordeaux	157
Damazan-Laplume, tijdrif	168
Agen-Pau	177
Pau-Bagnères de Luchon	185
Lézignan Corbières-Montpellier	201
Montpellier-Martigues	212
Trets-Pra Loup	221
Serre Chevalier-Morzine	231
Morzine, rustdag	244

Morzine-Prapoutel Les Sept Laux	252
Voreppe-Saint-Étienne	260
Tijdrit Saint-Étienne	270
Auxerre-Fontenay-sous-Bois	280
Fontenay-sous-Bois-Paris/Champs Élysées	287
Sallanches	297
Valkenburg 2005	300
De Dood komt altijd te snel	313
Daarom	320
Nawoord	327
Deelnemers Tour de France 1980	361
Renault-Gitane-Campagnolo	367
TI-Raleigh-Creda	375
Puch-Sem-Campagnolo	387
Peugeot-Esso-Michelin	395
DAF Trucks-Lejeune-PZ	404
Splendor-Admiral-TV Ekspres	411
Marc-IWC-VRD	418
Miko-Mercier-Vivagel	424
La Redoute-Motobécane	429
Ijsboerke-Warncke Eis-Koga Miyata	434
Boston-Mavic-Amis du Tour	439
Teka	445
Kelme	451
Eindklassement Tour de France 1980	457

Joop

Spreek de naam langzaam en zacht uit, zodat de scherpe p wat afgezwakt wordt: Joop. Joop is een verbuiging van Joseph; geen heel erg stoere naam, maar er zit een vleugje brutaliteit in. Ook meisjes heten soms Joop of Jopie.

Ik ken nogal wat Jopen.

Joop van Zijl, de beste nieuwslezer die Nederland ooit bezat. Gebruikte geen autocue.

Joop Smits, de macho televisieomroeper van de VARA in de jaren zestig en zeventig: zanger, presentator en charmeur.

Joop Korevaar, een van de weinige voetballers in de eredivisie (FC Den Haag) die Jehova-getuige was en daarvoor ook durfde uit te komen; had moeite om op zondag te spelen.

Joop Admiraal, acteur en lang de vaste liefde van Ramses Shaffy. Hij was jaloers en zag vaak kapers op de kust.

Joop den Uyl, van gereformeerde huize, gaf de PvdA sociaal smoel en had in de jaren zeventig als minister-president altijd twee antwoorden op een vraag klaar ('Enerzijds... anderzijds...'). 'Ome Joop' was zuinig en stond bekend om zijn zeer slecht zittende pakken.

Joop van den Ende, een harde werker die met (rechten van) televisie en theatershows succesvol en rijk is geworden.

Joop van Tellingen, een societyfotograaf die vervevend amicaal tegen iedereen was en zijn vaak sluiks gemaakte foto's verkocht aan 'de bladen'.

Joop Oonk, een van de echtgenoten van Willeke Alberti. Hij zag er best aardig uit, speelde basgitaar en was artiestenmanager. Zijn sportschool ging in vlammen op.

Joop Braakhekke, een slimme, gillende BN'er die in zijn restaurant Le Garage heel bekend Nederland te eten gaf. Daar gezien te worden was belangrijker dan de kwaliteit van het voedsel.

Joop Doderer. Welke andere serieuze toneelrol deze acteur later ook speelde, hij bleef vooral bekend als Swiebertje.

Joop van Daele, de Feyenoorder die zijn bekendheid uitsluitend verwierf met één mazzelgoal – de winnende – in de wereldbekerwedstrijd in 1970 tegen Estudiantes de la Plata. Zijn brilletje sneuvelde onder de voeten van de Argentijnen.

Joop Atsma, CDA-politicus en sportbestuurder, die wielrenners én BN'ers naar het criterium van zijn woonplaats Surhuisterveen liet komen. Hij was politiek gezien slim, zo zei men. CDA-slim dus; niet mijn *cup of tea*.

Joop van Tijn, de journalist die als eerste Nederlander het woord 'neuken' angstig duidelijk op de tv uitsprak. Zelf een beruchte ridder met de blanke sabel, tot in de hoogste kringen.

Joop Alberda, de volleybalcoach die pregnant in beeld kwam toen zijn ploeg won, een van de belangrijkste sportromantici van ons land.

Joop de Knegt, van zeer herkenbare KRO-liedjes zoals 'High noon' en 'Ik sta op wacht' in de vroege radiotijd van Dick de Vree.

Joop Tinkhof, een Haagse volleyballer met een Indonesische achtergrond, waar hij zelf grapjes over maakte.

Joop Munsterman, een (sport)bestuurder die als voorzitter FC Twente groot en beroemd wilde maken. Werd zalig verklaard in Enschede maar ging, als Icarus, iets te hoog vliegen en kwam ten val.

Joop Klepzeiker, een stripfiguur van striptekenaar Eric Schreurs. Die humor is niet aan mij besteed.

Joop Landré, oud-directeur van de TROS, een vriendelijke bullebak met visie en oog voor de toekomst én voor jonge dames die langsliepen.

Joop Middellink, een zwaargewicht wielerploegleider die Fedor van Hertog op zijn balkon in Amsterdam liet slapen en de baas was van de olympische wielerploeg van 1968 waar die andere Joop in reed.

Joop Holthausen, journalist bij (o.a.) *Het Parool*, die

aan één oor behoorlijk doof was en de waarheid dus ook slechts op één kant binnenkreeg. Fijne collega. Co-auteur van een dik Zoetemelkboek.

Joop Daalmeijer, omroepief. Was reporter bij de VARA, kwam bovendrijven en bleef in de Hilversumse RTV-top. Had ontegenzeggelijk geestige invallen.

Jopie Huisman, een Friese kunstenaar die prachtig minimalistisch werk afleverde. Ik heb ooit een authentiek schilderijtje van hem gehad.

Joop Odenthal, een vierkante voetballer die van EDO naar Haarlem verkaste, waarna supportersrellen uitbraken in deze altijd zo vredige stad. Hij was honkbal- en voetbalinternational, die ook nog op de Olympische Spelen in Helsinki voetbalde.

Joop Captein, een profwielrenner met een leuke lach: succesvol als baansprinter en ook winnaar van de Ronde van Kortenhoeve (!) in 1964. Volgens mijn vader was hij beter dan menigeen dacht.

Joop van der Reijden, politicus, zwemtrainer, innemer van grote Franse wijnen, een zeer gezellig mens. Belandde na zijn politieke carrière in de televisie- en de sportwereld en viel daar op door zijn klare kijk op zaken en zijn geweldige afkeer van vastgeroeste protocollen.

Joop Hiele, keeper van Feyenoord en reservekeeper bij Oranje, die na zijn loopbaan als doelman boven

zijn eigen niveau uitsteeg in de trainerswereld.

Joop Glimmerveen, een merkwaardige en vooral enge vogel met extreemrechtse ideeën. Was eerst boekhouder bij de NAVO en werd partijleider van de Nederlandse Volks-Unie. Groette anderen met zijn rechterarm schuin omhoog.

Zwarte Joop, ondernemer op de Amsterdamse Wallen, toffe peer voor wie hem mocht, gajes voor zijn tegenstanders. Echte naam: Maurits de Vries. Ik had vroeger een krantenwijk en bezorgde hem de krant. Altijd een leuke fooi.

Joop Vernooy, collega op de redactie van de NOS. Geestig tot in de vijfde macht. ‘Neutronenkorrels godverdomme,’ was zijn dagelijkse vaste groet aan mij. Nooit te beroerd iets voor een ander te doen.

Joop dus. Een oer-Hollandse, makkelijke voornaam. Kort en krachtig.

Dit boek gaat over de bekendste Joop die we in ons land ooit hadden. Een man die geen achternaam nodig had. Joop was voldoende. Zo kende iedereen hem, ook buiten onze landsgrenzen, waar men moeite had met zijn achternaam. Vooral in zijn tweede vaderland, Frankrijk. ‘*Zottelemelkuh*,’ maakten ze ervan. Ik hoorde ooit de Franse wielerspeaker Daniel Mangéas tevreden in zijn microfoon blazen: ‘*Djzoppuh Zottlemekkuh*’. Lachen.

Bernard Hinault noemde hem gewoon: ‘*Djope*’ en dat was nog acceptabel. Mooi rijmwoord. In de rest van Frankrijk spreken ze uit: *Dzjooope*, alsof het een ziekte is.

Wij Tour-volgers haalden onze schouders op: Joop was van ons. Zoetemelk, zo zei me eens een Belgische collega, was beter dan zure melk. Vlaamse humor. Ik weet eigenlijk niet of hij dit grapje ooit zelf gehoord heeft en zo ja, hoe hij gereageerd heeft. Helemaal niet, waarschijnlijk.

Joop was geen snoever of grootspreker. Hij kwam uit het Zuid-Hollandse dorp Rijpwetering en daar zijn de mensen over het algemeen godsvruchtig en eerlijk en ze gebruiken weinig woorden om hun gevoelens te uiten. Ze werken er hard, gaan vroeg naar bed en houden over het algemeen van eenvoud.

Joop Zoetemelk heeft die eigenschappen in de overtreffende trap in zijn DNA meegekregen. Daar is niets mis mee. Hij bezit eigenschappen die de moeite waard zijn op te noemen: stil, afwachtend, altijd op zijn *qui vive*, niet op de voorgrond tredend, zeer bescheiden, zuinig, koppig. Ook: bovengemiddeld wieler-intelligent, slim, berekenend en uitgekiend. Hij had een ingekapselde zelfverzekerdheid, steunend op het rotsvaste vertrouwen dat wat ooit was ook nog steeds is.

Dat zijn armspieren zo matig ontwikkeld waren

dat hij zich niet kon optrekken aan een rekstok, kon ooit heel Nederland zien bij AVRO's *Sterrenslag*. Wereldtelevisie, waar we voor thuis bleven en gnif-felend om moesten lachen.

Joop is van ons en zijn palmares staat in ons geheugen gegrift. Tweemaal Nederlands kampioen op de weg, olympisch kampioen, wereldkampioen, Tour de France-winnaar, Vuelta-winnaar, hij zegevierde in zeker 214 koersen over de hele wereld. Tweemaal sportman van het jaar in Nederland, negen keer wielrenner van het jaar in eigen land, verliefd op de bij ons onbekende koers 'Dwars door Lausanne', die hij vijf van zijn zeven deelnames wist te winnen. Nederlands kampioen achter derny's in Alkmaar, een baanonderdeel dus.

Hij nam ook officieel afscheid van zijn publiek tijdens een baanwedstrijd: de zesdaagse van Maastricht in 1987. Eerder had hij in Tilburg zijn laatste wegcriterium gereden en volgens zijn drie medekoplopers die avond weigerde hij het cadeautje om als eerste over de streep te mogen rijden. Hij werd vierde. 'Dat was ook mijn plaats in die sprint,' zei hij later.

Hendrik Gerardus Joseph Zoetemelk is op 3 december 1946 geboren in een Haags ziekenhuis. Over teksten waarin te lezen staat dat hij in Rijpwetering